

Klimatskim promjenama ne treba šengenska viza

Autor: generalna sekretarka Vijeća za regionalnu saradnju Majlinda Bregu

Albert Ajnštajn je jednom rekao: „Pogledaj pažljivo prirodu i onda ćeš sve bolje razumjeti“. Naša priroda, naša planeta je u opasnosti!

Pokušavajući da, kroz gustu maglu, vidim grad sa prozora moje kancelarije u Sarajevu, mogu samo da se složim - je vrijeme da reagujemo ODMAH! Ovih dana Sarajevo je na vrhu liste 10 najzagađenijih glavnih gradova na svijetu i to mnogo ispred megalopolisa kao što su Delhi ili Mumbai. Sarajevo, nažalost, nije izuzetak među glavnim gradovima na Zapadnom Balkanu na toj listi, slijede ga Beograd i Skoplje koji zauzimaju sedmo, odnosno osmo mjesto. Prošle godine je šest gradova Zapadnog Balkana bilo među 10 najzagađenijih, a ova zima još nije ni počela.

U prosjeku, ljudi koji žive na Zapadnom Balkanu gube do 1,3 godine života zbog zagađenja vazduha, koje je direktan uzročnik jednog od pet slučajeva preranih smrti u 19 gradova Zapadnog Balkana. Ukupan broj preranih smrti koje se direktno mogu pripisati zagađenju vazduha u gradovima dostiže skoro 5.000 godišnje.

Veliki broj starijih elektrana daje jeftinu energiju, međutim, ta cijena se skupo plaća ljudskim zdravljem. Naime, oko 21.000 preranih smrti godišnje može se pripisati zagađenju vazduha iz domaćinstava. Transportni sektor, koji je još jedan veliki izvor emisije CO₂, odgovoran je za 7 posto ukupne emisije štetnih gasova u regionu. 13 posto svih preranih smrti uzrokovanih zagađenjem vazduha povezuje se sa sektorom transporta.

Ovo su sve jasni znaci da su mjere protiv klimatskih promjena, odnosno „zeleni program“ za Zapadni Balkan, zapravo prijeko potrebne.

Posljednje izdanje našeg istraživanja Balkanski barometar pokazuje da 84 posto građana regiona klimatske promjene doživljava kao problem. 9 od 10 ljudi smatra da je zagađenje problem u njihovoj zajednici. Međutim, 32 posto ljudi kaže da nisu spremni koristiti ekološki prihvatljivije proizvode. Broj preduzeća koja su poduzela određene mjere radi smanjivanja štetnih uticaja na okoliš smanjio se za 13 posto u odnosu na 2017. godinu i sada iznosi 64 posto.

Sve ovo je još jedna potvrda da trebamo više raditi na podizanju svijesti građana da svako od nas, uključujući i djecu, može i treba doprinijeti promjenama. U ovome smo zaista zajedno, bez obzira da li to želite da priznate ili ne. Mali koraci su također bitni, smanjiti upotrebu plastičnih posuda, voditi računa o smeću da bi tako naše rijeke, planine, polja i šume bile čiste, pravilno odlagati otpad, okrenuti se domaćoj hrani, smanjiti štampanje papira, itd. Putovanje od hiljadu milja počinje prvim korakom.

Klimatske promjene i priroda ne poznaju granice koje su ljudi postavili. Vjetar duva, voda teče (i plavi), sunce prži, zemljotres trese, ne osvrćući se na administrativne i druge granice koje pravimo. Globalni izazovi u zaštiti okoliša već utiču na okoliš na Zapadnom Balkanu, kao i bilo gdje drugo na svijetu.

Tokom protekle decenije čak je 12 miliona ljudi u Evropi bilo pogođeno poplavama ili sušama, koje su uzrokovale skoro 2.000 slučajeva smrti. Zapadni Balkan, a posebno Srbija i Bosna i Hercegovina su to osjetili na sopstvenoj koži 2014. godine kada su katastrofalne poplave odnijele veliki broj života, mnoge ljude ostavile bez domova, uništile usjeve i nanijele ogromnu štetu imovini i infrastrukturi. To su ogromni gubici u ljudskim i finansijskim resursima.

Klimatske promjene su realnost. Ignorisanjem velikih izazova čovječanstva samo zato što vjerujemo da imamo hitnije domaće probleme nećemo izbjeći katastrofe.

Ako ništa ne poduzmemo protiv klimatskim promjena to će nas još dodatno unazaditi i povećati cijenu boljeg života koju nećemo moći priuštiti. Globalno zagrijavanje u svakom trenutku utiče i mijenja naš okoliš sve učestalijim i intenzivnijim ekstremnim vremenskim pojavama. Danas je pogođeno 5 posto evropske populacije, ali će do 2100. godine biti pogođene dvije trećine ili blizu 70 posto! Nemojmo se zavaravati, to uključuje i region Balkana. Klimatskim promjenama ne treba šengenska viza.

Mogu ovako unedogled nabrajati činjenice koje nas sve trebaju uplašiti, ali mislim da je i ovo dovoljno da shvatimo situaciju. Ono što nam je sada potrebno jeste da djelujemo. Pravo je vrijeme da se povežemo i napravimo korak ka boljem i zdravijem okolišu za sve nas.

Kao i u brojnim drugim oblastima, regionalna integracija je potrebna i u ovom pogledu, čak i presudna za naš opstanak. Bez regionalne integracije svaka zemlja je sama sa svojim naporima koji ne mogu imati dovoljan uticaj i zaštititi građane.

Zapadni Balkan je dio Evrope, uvijek je bio i uvijek će biti i mi trebamo nedvosmisleno pokazati da je to tako, počevši od toga da iza sebe ostavimo iluzije da imamo druge prioritete. One su teško breme.